

מעלות
מרוח ישיבת מעלות
לשולחן השבת
עלון שבועי לבוגרי הישיבה

תחום בוגרים

שבת פרשת בהר

י"ג אייר תשפ"ב

גיליון מס' 17

מומלץ להדפיס את העלון לקראת שבת

ראש הישיבה

נקודה חתוך לחיות עם פרשת השבוע"

הפרשה פותחת בביטוי מיוחד (ויקרא כ"ה, א'–ב'):

"וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתָּה הָאָרֶץ שִׁבְתָּ לָהּ."

רש"י, בעקבות חז"ל, שואל: "בהר סיני – מה ענין שמיטה אצל הר סיני, והלא כל המצות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני."

ועדיין יש לשאול – מה ענין שמיטה בדווקא אצל הר סיני? מדוע דווקא ביחס למצוה זו נאמר שהיא ניתנה בהר סיני? נעמוד על נקודה העולה מענין זה, וקשורה גם לימים שאנו נמצאים בהם – בין יום העצמאות ליום ירושלים.

השמיטה שייכת למושג החירות. השמיטה היא חלק מהיובל – שבע שנות שמיטה משלימות ליובל. גם מבחינה הלכתית, אמרו חכמים (ירושלמי שביעית פ"י ה"ב): "תני, 'זוה דבר השמיטה שמוט', רבי אומר: שני שמיטין הללו – שמיטה ויובל, בשעה שהיובל נוהג – שמיטה נוהג דבר תורה, פסקו יובלות – שמיטה נוהגת מדבריהן."

רק כאשר יובל נוהג, נוהגת גם השמיטה. השמיטה והיובל קשורים זה לזה.

שנת היובל היא שנה של חירות (ויקרא כ"ה, י'): "וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וְקִרְאתֶם דְּרוֹר בְּאָרֶץ לְכָל יִשְׂבִּיחַ יוֹבֵל הוּא תְהִיָּה לָכֶם וְשָׁבַתֶם אִישׁ אֶל אַחֲזָתוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשָׁבוּ."

היובל הוא "עלמא דחירו" – עולם החירות. העבדים משתחררים, השדות חוזרות לבעליהן – זוהי מציאות חדשה של חירות מלאה. כל אחד ואחד חוזר לעצמיותו.

המושג "גאולה" מופיע בתורה ביחס לעבדים וקרקעות. עבד שמשתחרר – נגאל (ויקרא כ"ה, מ"ח): "אֲחֵרֵי נִמְכָּר גְּאֻלָּה תְהִיָּה לוֹ אָהָד מֵאֲחֵיו יִגְאָלֵנוּ". כך גם קרקע שחוזרת לבעליה – נגאלת (ויקרא כ"ה, כ"ה): "כִּי יָמוּד אַחִיד וְנִמְכַר מֵאֲחֵזְתּוֹ וְנָא גְאֻלוֹ הַקְרָב אָלָיו וְגָאֵל אֶת מִמְכָּר אַחִיו".

כל דבר שחוזר למקורו ולעצמותו – הרי הוא נגאל. היובל הוא השיא של הגאולה – כל אדם חוזר למקומו, וכל קרקע חוזרת לבעליה.

השמיטה היא שלב בדרך אל הגאולה, אל החירות. לכן נאמרה שמיטה בהר סיני, משום שבהר סיני ירדה לעולם החירות, כפי שדרשו חכמים (אבות פ"ו מ"ב): "ואומר: 'והלוחות מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלוחות', אל תקרא 'חרות' אלא 'חירות', שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה".

מהר סיני מתגלה העצמיות שלנו בצורה העמוקה ביותר שלה. זהו המקום שבו קיבלנו את הדרך להכיר את עצמנו בצורה עמוקה, לדעת אלו מעשים ואלו אורחות חיים, אלו מחשבות ודעות ואלו אתגרים, יכולים להוציא אותנו אל הפועל בצורה המלאה והעמוקה ביותר. בהר סיני קיבלנו את הדרך לחירות האמיתית "ענין שמיטה – אצל הר סיני".

זכינו בדור הזה ל"אתחלתא דגאולה" – זכינו להקמת מדינה עצמאית של עם ישראל בארץ ישראל. אנו כבר לא עבדים לאומות העולם.

עכשיו הגיע הזמן לשוב ולקבל את החירות של הר סיני, את החירות המלאה ואת השיבה לעצמיותנו האמיתית. אנו צריכים לשוב אל התורה ואל המצוות, "עבד ה' הוא לבדו חופשי", כדברי ריה"ל.

אנו צריכים להתקדם מיום העצמאות, שהוא יום הגאולה הגשמית, אל יום ירושלים וחג השבועות, השייכים לגאולה הרוחנית של עם ישראל.

אנו מתפללים לה' שנוכה ל"גאולה שלמה". איננו רוצים להישאר ב"אתחלתא דגאולה", אלא להגיע לגאולה השלמה. לשם כך אנו צריכים לשוב ולשנן שהשמיטה – באה מהר סיני. החירות האמיתית באה מתוך החיבור העמוק לתורה. כך נוכח בע"ה לחירות אמיתית ולגאולה שלמה, במהרה בימינו.

מתוך השיעור שהועבר ב-י"ג אייר תשע"ט.
השיעור המלא נמצא באתר הישיבה.

פינת הילדים

חסינות חיפוש כפרשה וברשי"

(לאחר מציאת המושג בקשו בשולחן שבת מאבאמא להרחיב על המושג שמצאתם)

חוצים כחצוץ הכא...

3. מה היחס של הקב"ה למי שגר בארץ ישראל?

2. "בכל ארץ אחזתכם", מה מוסיפה המילה "בכל"?

1. מדוע דין השמיטה נאמר דוקא בהר סיני?

"ואמר 'יובל היא', שבה יובל כל איש אל אחזתו ואל משפחתו – יובילוהו רגליו מרחוק לגור".

(רמב"ן כ"ה, י)

בעולם, שבלעדיה לא היו נעשים, מכיוון שהעולם עדיין לא הגיע למדרגה של פעולה "לשמה" באופן המקיף את כל מישורי החיים.

"בְּשֵׁנַת הַיּוֹבֵל הָיָאתָ תִּשְׁבּוּ אִישׁ אֶל אֶחָזְתּוֹ. וְכִי תִמְכְּרוּ מִמְּךָ לְעַמִּיתְךָ אוֹ קִנְיָה מִיַּד עַמִּיתְךָ אֶל תּוֹנֵנוּ אִישׁ אֶת אֶחָיו... וְלֹא תוֹנֵנוּ אִישׁ אֶת עַמִּיתוֹ וְיִרְאֶתָּה מִאֲ-לֵהֵיךָ כִּי אֲנִי ה' אֱ-לֹהֵיכֶם" (ויקרא כה).

התורה הטמיעה את איסור אונאה בתוך מצוות השמיטה והיוכל. יתכן שהסיבה לכך היא מכיוון שהשמיטה והיוכל הם חזון, דווקא ההופעה של החזון במציאות שעדיין לא בשלה להופעתו, יכולה להביא לקלקולים, לאונאה, למציאות שבדיוק הפוכה מהחזון.

ומאידך, דווקא מתוך ההקפדה שלנו על אונאה, על הופעת הצדק במציאות המוגבלת, במציאות הבלתי אידיאלית, נתקרב יותר ויותר להשפעה של חזון השמיטה והיוכל.

השמיטה היא חזון, בו אנו נפגשים מדי כמה שנים. אך ההתעלות אל החזון היא הדרגתית.

מתוך ההכשרה המוסרית, הרוחנית הפנימית של כל אחד ואחד ושל כולנו יחד, נוכל להתקרב יותר ויותר לסדור כלכלי חברתי שמצמצם יותר ויותר את הצורך בהקפדה על הרכוש הפרטי.

בפרשתנו אנו נפגשים עם מצוות השמיטה והיוכל. הסוציאליסטים ודאי רואים במצוות השמיטה והיוכל מקור למדיניות סוציאליסטית. לעומתם הקפיטליסטים אומרים - היא הנותנת, השמיטה היא רק פעם בשבע שנים, והיוכל פעם בחמישים שנה. ברוב הזמן נוהגת השיטה הקפיטליסטית, הרכושנית.

אך צריך להבין מדוע לא נשליט את הרוח הסוציאליסטית של השמיטה והיוכל באופן קבוע? כך טענה השיטה הקומוניסטית (של מרקס) - שאם נבנה חברה הבנויה על שוויון כלכלי, ממילא לא יהיה רע בעולם.

אנו יודעים שההיפך הוא הנכון: לא מתוך הסדור הכלכלי, החומרי הנכון נגיע לתיקון הרוח של האדם והעולם כולו, אלא להיפך, מתוך תיקון רוח האדם נמצא גם את הסדור המתאים לכלכלה ולמציאות החברתית החומרית.

אם ננסה לתקן את המבנה הכלכלי-חברתי ללא תיקון מקדים של רוח האדם ושל המוסר הפנימי של האדם, אזי ייווצר מצב בו הרשעים שעדיין לא הפנימו את האידיאל, יעשקו את הצדיקים, והתוצאה תהיה שהרשעה תתגבר ותשלט. כמו כן, ההקפדה על הממון הפרטי מביאה הרבה מפעלים טובים

ראש הישיבה

פניני הדף היומי | יכמות ס"ג ע"ב

אומרת הגמרא: "במערבא כד נסיב איניש איתתא אמרו ליה מצא או מוצא וכו'" רבים שאלו על טיב השאלה ששאלו את החתנים, האם השידוך הצליח או לא?!! נראה בהסברת העניין שבארץ ישראל יש אמון בכוחותיו של האדם, כדברי הרב קוק (שמונה קבצים קובץ ו, קעז): "אי אפשר לאדם שיהיה מסור ונאמן למחשבותיו, הגיונותיו, רעיונותיו ודמיונותיו בחוץ לארץ, כתכונת הנאמנות הזו בארץ ישראל". לכן אומרים לו: דע לך שבך בלבד תלוי אם זה "מצא" או "מוצא", אם מצאת טוב או חיללה תוכיח לעולם שיש דבר גרוע יותר ממוות... בהתנהגותך יכול אתה להוביל את הבית כולו להיות הדבר הטוב ביותר. בלי תירוצים ובלי לחלות סרוחונך באחרים... ועוד, בילקוט שמעוני משלי (רמז תתקנ"ח) מסופר על בנו של רבי עקיבא שנשא אישה, וכשנכנסה לביתו למד כל הלילה תורה ואשתו החזיקה לו את הנר לאורו למד. למחרת נכנס רבי עקיבא ושאלו: "מצא או מוצא?" והוא כמובן ענה "מצא אישה מצא טוב". נראה שכוננת רבי עקיבא בשאלתו הייתה אם "מצא" בלשון עבר, דהיינו שהוא ממשיך את הערכים והאידיאלים שלמד בבית רבי עקיבא, או "מוצא" שההווה מתחיל מציאות חדשה שבה אי אפשר כבר להיות כל כך ערכי ואידאליסטי. מהומת החיים, פרנסה, אשה וילדים לא מאפשרים להמשיך בחיים ערכיים. מובן שתשובתו הייתה כתשובה הראויה מכל אחד מכם, קוראים יקרים, שהוא ממשיך את הערכים, העקרונות והאידיאלים בתנאים החדשים העומדים לפניו. המציאות משתנה, לא הערכים והעקרונות!

טלי קור

הזוית הנשית

"ותרא כי מתאמצת היא ללכת איתה..." (רות א, יח). רות ונעמי - מסכת השכנועים מצד נעמי לרות לחזור לביתה ולעמה, חדלה ברגע שהיא רואה את רות כי "מתאמצת היא".

מדוע? מדוע לא הניחה לה אחרי המשפטים ההרואיים של "עמך עמי...", "ובאשר תמותי אמות... וכו'?" זהו סוד העניין - מאמץ! מי שמתאמצת מראה שהיא רוצה את הדבר מאוד, "קוה אל ה' חזק ויאמץ ליבך". כדי להאמין, כדי לקוות לה' באמת, צריך להתחזק ולהתאמץ. בעידן שבו הרבה דברים מגיעים בקלות, מבחן האמונה הוא גם הנכונות להתאמץ.

בנות המנשה במדרשה במעלות הגיעו מהודו - תרבות אחרת לגמרי מהתרבות הישראלית. הקצב המהיר, הלחץ, ההישגיות, הינם מרכיבים שכמעט ולא קיימים בתרבות שממנה הגיעו. בתים רבי קומות, אינספור נסיעות ובירוקרטיה תובענית גם הם מאוד זרים ודי מפחידים למגיעות מהודו.

עם כל הזרות והשוני מגיעות בנות המדרשה לארץ ישראל, כשלא מעט מהן נמצאות כאן ללא הורים וחלקן כמעט ללא משפחה.

בנות, שרבות מהן יכלו ללמוד ולהתקדם, מחפשות בשעות פנויות לעבוד בניקיון כדי שיוכלו לשלוח כסף למשפחה בזמן שהן לומדות תורה במדרשה.

בנות, שמתאמצות להתקדם בעבודת ה' כי הן מבינות שרק כך הן תוכלנה גם לעזור לקהילה שלהן ולעלות ולהתקדם ולא ליפול למקומות בעייתיים.

בנות, שלכל אחת מהן סיפור היכול למלא קלסר שלם של פסיכולוגיות ומאבחנות, ובכל זאת הן מחייכות ומתאמצות להתקדם ורואות את הטוב בארץ ישראל.

בנות, שהמדרשה שהוקמה ע"י ישיבת ההסדר שלנו בהוראת הרב ויצמן, היא להן בית ופינה חמה להתחיל בה את המרוץ לחיים החדשים. בית שמכוון לחיי קודש, לערכים נעלים, לגילוי הכוחות הטמונים בבנות. בית שמקרין אהבה וחום והערכה לבנות שהתאמצו, מתאמצות וימשיכו להתאמץ כל חייהן.

אני, לצד ההדרכה של ה"עשה ולא תעשה", שלעיתים צריכה להיות נוקבת, מקבלת מהבנות הרבה כוחות ולומדת מהן מסירות נפש בחיים עצמם בלי התחשבות בטובה האישית - ב'מה יצא לי מזה'.

אחת הבנות שמחייכת רוב הזמן פנתה אלי ואמרה לי באמצע אחת החתונות שיש לה הרבה בעיות גופניות, ויחד עם זאת הרבה קושי נפשי על הוריה שמעדיפים עדיין להזהרות עם הנצרות ונותרו בהודו ועוד כהנה וכהנה. לכן, אמרה, אני מחייכת רוב הזמן כדי לא לשקוע בכאב. כמה כוח, כמה אומץ ומאמץ כדי להגיע לדרך האמת, יהי חלקי עימן.

"קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'".

טלי קור היא ראש המדרשה של בנות המנשה במעלות

רמזים לפינת הילדים
 (מומלץ לחפוס מהקישורים לפני שבת):
 1. רשי"ה, א. להרחבה באה במאמר ראשון ביליון זה.
 2. להרחבה: ספר "ליחות עם פרשת שמות", פרשת בהר, "בחזרה אל המקורות", עמ' 101.
 ובקישור: <https://yeshmalot.co.il/6351/>
 3. רשי"ה, ה. להרחבה בקישור: <https://yeshmalot.co.il/9417/>